

ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Вступ. Міжнародні відносини та світова політика.

Методологія міжнародних досліджень (2 год.)

Мета, завдання, об'єкт, предмет та структура курсу. Основні джерела та література.

Поняття “міжнародні відносини”, “світова політика” та інші категорії ТМВ. Розвиток предметних областей зовнішньої політики. Учасники міжнародних відносин. Методологія досліджень міжнародних відносин. Співвідношення та взаємозв'язок внутрішньої та зовнішньої політики.

Тема 2. Природа міжнародних досліджень.

Витоки теорії міжнародних відносин (2 год.)

Міжнародно-політична думка Стародавньої Індії та Стародавнього Китаю. Міжнародно-політичні ідеї античної Греції і Середньовіччя. Міжнародно-політична думка епохи Відродження та Нового часу.

Тема 3. Сучасні теорії міжнародних відносин (2 год.)

Умови виникнення теорії міжнародних відносин. Політичний ідеалізм та політичний реалізм. Школа стратегічного аналізу. Модерністські теорії міжнародних відносин. Спів традиціоналістів та модерністів. Неокласичні теорії міжнародних відносин.

Тема 4. Сучасні геополітичні концепції (2 год.)

Англосаксонська геополітика. Сучасна європейська геополітика. Сучасне євразійство. Сучасна східнослов'янська геополітика. Доктрина Монро: історія, наслідки, сучасний стан.

Тема 5. Політичний простір міжнародних відносин (2 год.)

Сутність та структура політичного простору. Основні властивості політичного простору. Контроль та типи контролю політичного простору. Маргіналізований політичний простір.

Тема 6. Цивілізаційний вимір міжнародних відносин (2 год.)

Сутність цивілізаційного підходу. Теорія культурно-історичних типів М.Я. Данилевського та цивілізаційна теорія О. Шпенглера. Теорія локальних цивілізацій А.Дж. Тойнбі та концепція “зіткнення цивілізацій” С. Хантінгтона. Цивілізаційна концепція О. Кузнєцова. Сучасні тенденції розвитку цивілізаційної теорії.

Тема 7. Міжнародні системи (2 год.)

Виникнення і сутність системного підходу. Системний підхід у міжнародних дослідженнях. Теорія міжнародних систем М. Каплана. Теорія міжнародних систем С. Хоффмана. Теорія міжнародних систем Р. Роузкранца. Інші теорії міжнародних систем.

Тема 8. Міжнародні актори (2 год.)

Держава як міжнародний актор. Особливості світового лідерства. Імперія як міжнародний актор. Сучасна держава-нація. Роль суб'єктивного чинника у міжнародних відносинах. Міжнародні відносини як особливий вид спілкування.

Тема 9. Міжнародні організації (2 год.)

Виникнення міжнародних організацій політичного і неполітичного характеру. Визначення поняття “міжнародна організація”. Етапи формування міжнародних організацій. Класифікація міжнародних організацій. Привілеї та імунітет міжнародних організацій. Ліга націй (1919-1946 рр.), Організація Об'єднаних Націй: цілі, принципи діяльності. Статут ООН. Побудова і програми ООН. Спеціалізовані установи, пов'язані співробітництвом з ООН, їх діяльність. ЮНЕСКО: діяльність та структура. Провідні міжнародні організації: Організація народів Азії та Африки (ОСНАА – 1964 р.), НАТО (1949 р.), СНД (1992 р.), Рада Європи, Європейський Союз (1950 р.) та ін.

Тема 10. Інструменти міжнародної політики (4 год.)

Вайолентологія як наука. Філософські підвалини силового підходу. Сутність і параметри сили. Співвідношення понять сили та могутності. Доктрина балансу сил і “теорія доміно”. Баланс сил та силова рівновага. Політика з позиції сили. Сутність, виникнення та розвиток дипломатичної діяльності. Форми дипломатичної діяльності: нота, вербальна нота, меморандум, візити, угоди, протоколи і договори. Дипломатичні ранги в Україні. Сутність і структура зовнішньополітичної свідомості. Міжнародна пропаганда: сутність, призначення, напрями, типологія. Техніка міжнародної пропаганди.

Тема 11. Проблеми війни в ТМВ (2 год.)

Теорія війни в міжнародній політиці. Поняття про воєнну політику. Три хвилі цивілізації по Е. Тоффлеру і воєнна політика.

Структура воєнної політики. Воєнна доктрина держави. Українська воєнна доктрина. Україна в миротворчих операціях Організації Об'єднаних Націй.

Тема 12. Сучасна світова система та планетарний дуалізм (4 год.)

Сутність і вектори розвитку сучасної світової системи. Геополітичні моделі сучасної світової системи. Міжнародний порядок. Планетарний дуалізм як світосистемний феномен. Діалектика взаємодії сил Суші та Моря. Геополітичний рівень планетарного дуалізму. Форми вияву та функції планетарного дуалізму. “Схід – Захід” як цивілізаційний рівень відносин планетарного дуалізму. Витоки та сутність суперечності “Схід – Захід”. Конститування планетарного дуалізму сучасної світової системи. Сутність геополітичної революції. Тенденції розвитку відносин планетарного дуалізму сучасної світової системи. Поняття “геоісторична форма” планетарного дуалізму. Геоісторичні фази планетарного дуалізму.

Тема 13. Глобальні процеси сучасності та антиглобалістський рух (4 год.)

Глобалізація та її вплив на міжнародні відносини. Вплив демографічних процесів і технологічної революції на міжнародні відносини. Транснаціоналізація міжнародних відносин і глобалізація політики. Вплив процесу мондіалізації на глобальний розвиток. Демократичні та неототалітарні тенденції глобального розвитку. Антиглобалізм: мета, течії, практика.

Тема 14. Україна в світовому співтоваристві (4 год.)

Становлення України як суб'єкта міжнародних відносин: етапи, внутрішні та зовнішні чинники, Україна та ЄС у роки незалежності. Історичні шляхи зближення України та Європи. Угода про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС. Стратегія інтеграції України до ЄС та ЄС до України. Загальні засади наближення законодавства України до законодавства ЄС. Перспективи розвитку відносин між Україною та ЄС у XXI ст. Україна та інші міжнародні організації.